

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfint, 198
Tel. 24-36-41

Nr. 06/2-4567 din 07.08. 2017
La nr.03/6849 din 26 iunie 2017

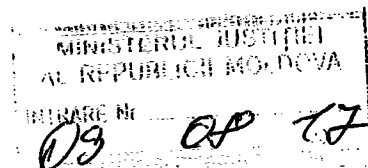
Ministerul Justiției

Prin prezenta, Vă remitem atașat Raportul de expertiză anticorupție la proiectul legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Codul civil al Republicii Moldova și cadrul conex acestuia)

Anexă: *Raportul de expertiză anticorupție – 3 (trei) file.*

Director adjunct

Cristina ȚARNĂ

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr.ELO17/4346 din 03.08.2017

la proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Codul civil nr.1107/2002 și cadrul conex)

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.780/2001 privind actele legislative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție, aprobată prin Ordinul nr.179 din 17 noiembrie 2016 a directorului Centrului Național Anticorupție.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al inițiativei legislative este Guvernul Republicii Moldova, autor nemijlocit – Ministerul Justiției, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova.

Categoria actului legislativ propus este lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art.6-11 din Legea nr.780/2001 privind actele legislative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional „*etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate.”*

Cu referire la proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Codul civil nr.1107/2002 și cadrul conex), autorul a respectat etapele asigurării transparenței decizionale. Astfel, normele propuse au fost plasate pentru consultare publică pe pagina web a Ministerului Justiției www.justice.gov.md și pe portalul informativ www.particip.gov.md la data de 30.11.2016, fiind

respectat termenul legal de 10 zile lucrătoare pentru ca părțile interesate să-și prezinte recomandările, obiecțiile și propunerile pe marginea acestuia.

Se constată respectarea art.8 lit.a) din Legea nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional, autorul proiectului publicând la data de 24.01.2014 în compartimentul „Anunțuri privind inițierea actelor normative” anunțul privind inițierea procesului de modificare a Codului civil și astfel asigurând informarea publicului referitor la inițierea elaborării prezentului proiect de lege.

Totodată, la data de 31.05.2017, 02.06.2017 și 05.06.2017, de către autor au fost organizate și desfășurate discuții publice asupra proiectului legii pentru modificarea și completarea Codului civil și a cadrului conex acestuia.

Astfel, se constată respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

În cadrul notei informative autorul stabilește expres: *„Scopul proiectului este de a moderniza dreptul privat al Republicii Moldova, conform ultimelor tendințe europene și internaționale în materie, de a face legislația civilă mai exactă și mai previzibilă, de a reglementa mai bine drepturile personalității și limitele acestora, de a proteja mai bine valabilitatea contractelor, de a responsabiliza administratorii persoanelor juridice de drept privat etc.”*

În urma examinării prevederilor proiectului se constată că scopul real coincide cu scopul anunțat de către autor în cadrul notei informative.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Prevederile proiectului promovează interesul public de a perfecționa Codul civil și cadrul conex acestuia, în special aspectele ce țin de ierarhia normelor civile, drepturile persoanelor în cadrul raporturilor civile, instituția reprezentării, mijloacele de garantare a executării obligațiilor, categoriile de obligații și contracte, răspunderea extracontractuală născută din cauzarea prejudiciului către o altă persoană, fiducie, precum și moștenire (legală și testamentară).

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă. În conformitate cu art.20 al Legii nr.780/2001 privind actele legislative, proiectele de acte legislative sunt însoțite de *„nota informativă care include:*
a) condițiile ce au impus elaborarea proiectului, inclusiv necesitatea armonizării actului legislativ cu reglementările legislației comunitare, finalitățile urmărite prin implementarea noilor reglementări;
b) principalele prevederi, locul actului în sistemul legislației, evidențierea elementelor noi, efectul social, economic și de altă natură al realizării lui;
c) referințele la reglementările corespondente ale legislației comunitare și nivelul compatibilității proiectului de act legislativ cu reglementările în cauză.”

Nota informativă stabilește condițiile ce au impus elaborarea proiectului, prezintă argumentarea necesară și analizează principalele prevederi cu evidențierea elementelor noi aduse în legislația națională. Totodată, autorul estimează impactul proiectului asupra dreptului privat și întregii sfere

sociale, precum și modul de încorporare a proiectului în sistemul actelor normative în vigoare, în conformitate cu prevederile art.20 al Legii nr.780/2001 privind actele legislative.

Considerăm că argumentele invocate de autor în nota informativă justifică pe deplin necesitatea elaborării și promovării proiectului.

I.5.2. Argumentarea economico-financiară. Conform art.20 lit.d) al Legii nr.780/2001 privind actele legislative, nota informativă trebuie să conțină *„d) fundamentarea economico-financiară în cazul în care realizarea noilor reglementări necesită cheltuieli financiare și de altă natură”*.

Implementarea prevederilor proiectului nu necesită alocarea unor mijloace financiare suplimentare din bugetul de stat și autorul stabilește expres acest fapt în cadrul notei informative: *„Punerea în aplicare a dispozițiilor legale introduse prin proiectul de lege nu implică cheltuieli din contul bugetului de stat, inclusiv pentru crearea registrului electronic al procurilor care la moment este în proces de testare.”*.

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.19 al Legii nr.780/2001 privind actele legislative *„Textul proiectului de act legislativ se elaborează în limbă de stat, cu respectarea următoarelor reguli:*

- a) fraza se construiește conform normelor gramaticale, astfel încât să exprime corect, concis și fără echivoc ideea, să fie înțeleasă ușor de orice subiect interesat;*
- b) într-o frază este exprimată o singură idee;*
- c) se utilizează termeni adecvați, compatibili cu cei utilizați în legislația comunitară ori similari lor, și de o largă circulație;*
- d) noțiunea nu se redă prin definiția ei sau printr-o frazeologie, ci prin termenul respectiv;*
- e) terminologia utilizată în actul elaborat este constantă și uniformă ca și în celelalte acte legislative și în reglementările legislative comunitare [...].*

Deși textul proiectului este expus într-un limbaj simplu, clar și concis, autorul trebuie să revadă conținutul unor norme pentru a înlătura formulările ambigui (pentru detalii a se vedea compartimentul III din raportul de expertiză).

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În prevederile proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu prevederile altor acte în vigoare.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Proiectul nu conține reglementări ce se referă la activitatea agenților publici și a entităților publice.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Analiza detaliată a factorilor de risc și a riscurilor de corupție ale proiectului

1.	<p>Art.I, pct.4.</p> <p>4. Articolul 4:</p> <p>1) alineatul (1) va avea următorul cuprins:</p> <p>„(1) Uzanța este o regulă de conduită care, deși neprevăzută de legislație, este larg recunoscută și respectată în mod regulat într-un anumit domeniu al raporturilor civile.”;</p>	
	<p>Obiecții:</p> <p>Se constată o formulare care poate fi îmbunătățită. Uzanța este un mod de a proceda după anumit obicei, practică sau uzaj, în dependență de mediul social ori natura activității/lucrului. Definiția propusă de autor nu include componenta de aplicare, de aceea propunem completarea acesteia.</p>	
	<p>Recomandări:</p> <p>Pentru definirea uzanțelor se propune următoarea formulă textuală:</p> <p>„(1) Uzanța este o regulă de conduită care, deși neprevăzută de legislație, este larg recunoscută și respectată și/sau aplicată în mod regulat într-un anumit domeniu al raporturilor civile.”;</p>	
	<p>Factori de risc:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lacună de drept 	<p>Riscuri de corupție:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Generale
2.	<p>Art.I, articolul 615, alin.(3)</p> <p>(3) Creditorul care suspendă executarea în situația menționată de dispozițiile alin.(2) are îndatorirea să notifice despre acest fapt debitorului <u>pe cât de curând posibil</u> și poartă răspundere pentru prejudiciul cauzat debitorului prin neexecutarea acestei îndatoriri.</p>	
	<p>Obiecții:</p> <p>Conținutul normei poate fi îmbunătățit pentru a reduce formularea ambiguă care admite interpretări abuzive. Astfel, după exemplele oferite de cadrul normativ național – art.410 Cod civil nr.1107/2002 (obligația de informare), art.100 al Codului de procedură civilă nr.225/2003 (comunicarea actelor de procedură), art.132/4 al Codului de procedură penală nr.122/2003 (procedura de dispune a măsurilor speciale de investigații), expresia „pe cât de curând posibil” urmează fi înlocuită cu expresia „de îndată”.</p>	
	<p>Recomandări:</p> <p>Înlocuirea expresiei „pe cât de curând posibil” cu expresia „de îndată”.</p>	
	<p>Factori de risc:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Formulări ambigue care admit interpretări abuzive 	<p>Riscuri de corupție:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Generale

IV. Concluzia expertizei

Proiectul a fost inițiat și elaborat cu respectarea rigorilor de transparență decizională stabilite de cadrul normativ pertinent, nu contravine interesului public general, iar nota informativă conține argumente suficiente pentru promovarea acestuia.

În urma expertizei se constată următorii factori de risc:

- formulări ambigui care permit interpretări abuzive,
- lacune de drept

Autorul urmează să revadă conținutul proiectului prin prisma recomandărilor înaintate în raportul de expertiză anticorupție.

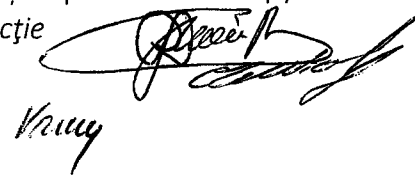
03 august 2017

Experți ai Direcției legislație și expertiză anticorupție:

Roman Starășciuc, șef de secție

Vadim Curmei, șef de secție

Oxana Vameș, șef de secție

Tabelul divergențelor
privind raportul de expertiză anticorupție nr. ELO17/4346 din 03.08.2017 la proiectul de lege privind modernizarea
Codului civil și modificarea și completarea unor acte legislative

Nr.	Conținutul dispoziției comentate	Observații și propuneri	Comentarii
1.	<p>Art.I, pct.4. 4. Articolul 4: 1) alineatul (1) va avea următorul cuprins: „(1) Uzanța este o regulă de conduită care, deși neprevăzută de legislație, este larg recunoscută și respectată în mod regulat într-un anumit domeniu al raporturilor civile.”;</p>	<p>Obiecții: Se constată o formulare care poate fi îmbunătățită. Uzanța este un mod de a proceda după anumit obicei, practică sau uzaj, în dependență de mediul social ori natura activității/lucrului. Definiția propusă de autor nu include componenta de aplicare, de aceea propunem completarea acesteia. Recomandări: Pentru definirea uzanțelor se propune următoarea formulă textuală: „(1) Uzanța este o regulă de conduită care, deși neprevăzută de legislație, este larg recunoscută și respectată și/sau aplicată în mod regulat într-un anumit domeniu al raporturilor civile.”;</p>	<p>Nu se acceptă. Respectarea presupune și aplicarea uzanțelor. Nu se admite utilizarea conjuncțiilor „și” „sau” prin bară.</p>
2.	<p>Art.I, articolul 615, alin.(3) (3) Creditorul care suspendă executarea în situația menționată de dispozițiile alin.(2) are îndatorirea să notifice despre acest fapt debitorului pe cât de curând posibil și poartă răspundere pentru prejudiciul cauzat debitorului prin neexecutarea acestei îndatoriri.</p>	<p>Conținutul normei poate fi îmbunătățit pentru a reduce formularea ambiguă care admite interpretări abuzive. Astfel, după exemplele oferite de cadrul normativ național - art.410 Cod civil nr.1107/2002 (obligația de informare), art.100 al Codului de procedură civilă nr.225/2003 (comunicarea actelor de procedură), art.132/4 al Codului de procedură penală nr.122/2003 (procedura de dispune a măsurilor speciale de investigații), expresia „pe cât de curând posibil” urmează fi înlocuită cu expresia „de îndată”.</p>	<p>Se acceptă.</p>

Secretar de stat

Nicolae EȘANU